

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 23 травня 2018 р. № 420 і від 27 грудня 2019 р. № 1175» (далі – проект постанови)

1. Мета

Метою розроблення проекту постанови є удосконалення аукціонної моделі підтримки відновлюваної енергетики та запровадження конкурентних умов стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії в економічно ефективний спосіб відповідно до кращих міжнародних практик, що відповідає цілі «Енергетична безпека», визначеної пунктом 9.1 Програми діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 року № 471.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Питання стимулювання розвитку відновлювальної енергетики є одним із пріоритетів державної політики України в електроенергетичному комплексі та інструментом гарантування енергетичної безпеки держави, особливо в умовах цілеспрямованих атак агресора проти енергетичної інфраструктури. Зростання частки відновлюваних джерел енергії (далі – ВДЕ) в енергетичному балансі країни передбачено Енергетичною стратегією України на період до 2050 року, що схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2023 року № 373-р, та Національною економічною стратегією на період до 2030 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 року № 179.

Верховною Радою України 25 квітня 2019 року було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» (далі – Закон № 2712-VIII), яким внесені зміни, зокрема, до Закону України «Про альтернативні джерела енергії» (далі – Закон), Закону України «Про ринок електричної енергії» та Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» які, серед іншого, передбачають запровадження конкурентної моделі стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії шляхом проведення аукціонів з розподілу квоти підтримки.

Так, частиною дванадцятою статті 9³ Закону визначено, що аукціони проводяться в електронній торговій системі відповідно до порядку проведення аукціонів з розподілу квоти підтримки, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Частиною чотирнадцятою статті 9³ Закону визначено, що для участі в аукціоні суб'єкти господарювання взаємодіють через електронні майданчики, підключені до центральної бази даних електронної торгової системи. Порядок відбору операторів електронних майданчиків для проведення аукціонів з розподілу квоти підтримки, авторизації електронних майданчиків, надання доступу авторизованим електронним майданчикам до електронної торгової

системи, розмір та порядок сплати плати за такий доступ затверджуються Кабінетом Міністрів України.

На виконання вимог Закону було прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2019 року № 1175 «Про запровадження конкурентних умов стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії», яка включає в себе Порядок проведення аукціонів з розподілу квоти підтримки, Порядок відбору операторів електронних майданчиків для проведення аукціонів з розподілу квоти підтримки, та якою визначено державне підприємство «Прозорро.Продажі» адміністратором електронної торгової системи.

Разом з тим, Верховною Радою України 30 червня 2023 року прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення та зеленої трансформації енергетичної системи України» (далі – Закон № 3220-IX), яким передбачається удосконалення процедури проведення аукціонів з розподілу квоти підтримки.

Кабінет Міністрів України протягом трьох місяців з дня набрання чинності Законом № 3220-IX має привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

Таким чином, питання удосконалення аукціонної моделі підтримки відновлюваної енергетики потребує невідкладного врегулювання та внесення відповідних змін до постанови Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2019 року № 1175 «Про запровадження конкурентних умов стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 травня 2018 року № 420 «Про затвердження переліку послуг, що становлять загальний економічний інтерес».

3. Основні положення проекту акта

Проектом постанови передбачено удосконалення процедури проведення аукціонів з розподілу квоти підтримки відновлюваної енергетики в частині:

запровадження моделі контрактів на різницю для переможців аукціону за механізмом ринкової премії замість механізму фіксованого викупу електроенергії;

визначення послуги із забезпечення підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел за механізмом ринкової премії послугою, що становить загальний економічний інтерес;

спрощення умов для участі в аукціонах для учасників;

запровадження можливості проведення аукціонів на будівництво об'єктів відновлюваної енергетики разом із установками зберігання енергії;

запровадження можливості визначення окремих годин доби протягом яким може надаватися підтримка за результатами проведення аукціону;

запровадження можливості визначення профілів навантажень об'єктів відновлюваної енергетики щодо яких за результатами аукціону набуто право на підтримку;

надання права Кабінету Міністрів України визначати частку аукціонної ціни, яка фіксується в євро, на відповідному аукціоні, але не менше ніж 50%;

визначення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, органом відповідальним за подання пропозицій щодо максимальної цінової пропозиції учасника аукціону на наступний рік за окремими альтернативними джерелами енергії;

запровадження механізму проведення аукціонів на яких, для встановлення (монтажу) об'єктів електроенергетики, які виробляють електричну енергію з енергії сонячного випромінювання, пропонуються дахи та/або фасади будівель та інших капітальних споруд державної та комунальної власності з визначеними технічними параметрами та технічними умовами на приєднання до електричної мережі.

4. Правові аспекти

У цій сфері суспільних відносин діють такі нормативно-правові акти:

Закон України «Про альтернативні джерела енергії»;

Закон України «Про ринок електричної енергії»;

Закон України «Про оренду державного та комунального майна»;

постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2018 року № 420 «Про затвердження переліку послуг, що становлять загальний економічний інтерес»;

постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2019 року № 1175 «Про запровадження конкурентних умов стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії»;

постанова Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 року № 471 «Про затвердження Програми діяльності Кабінету Міністрів України»;

Національна економічна стратегія на період до 2030 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 року № 179;

Стратегія енергетичної безпеки, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04 серпня 2021 року № 907-р;

Енергетична стратегія України на період до 2050 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2023 року № 373-р.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту постанови не потребує фінансування з державного та місцевих бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект постанови не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудої сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови, сфери наукової та науково-технічної діяльності.

7. Оцінка відповідності

У проекті постанови відсутні положення, що містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Проект постанови містить зобов'язання у сфері європейської інтеграції та направлено до Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів для проведення експертизи на відповідність зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правовим, та праву Європейського Союзу (acquis ЄС).

Також у проекті постанови відсутні норми, що порушують права та свободи, гарантовані Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, та норми, що впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків або створюють підстави для дискримінації.

Проект постанови буде надіслано Національному агентству з питань запобігання корупції для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи.

8. Прогноз результатів

Прийняття проекту постанови сприятиме прискоренню переходу до нової, конкурентної моделі підтримки відновлюваної енергетики, дотримання конкурентних засад при наданні підтримки виробникам електричної енергії з альтернативних джерел та досягнення балансу інтересів держави, суспільства, споживачів електричної енергії та інших учасників ринку, забезпечивши одночасно подальший розвиток відновлюваної енергетики та зменшення ціни на вироблену такими об'єктами електричну енергію.

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Органи місцевого самоврядування	Можливість залучення нових інвестицій на відповідних територіях	Збільшення доходів місцевих бюджетів, сприяння розвитку територій, мережевої інфраструктури, підвищення надійності постачання електричної енергії споживачам внаслідок будівництва та подальшої експлуатації об'єктів відновлюваної енергетики на земельних ділянках та об'єктах нерухомості, які знаходяться у розпорядженні відповідних органів місцевого самоврядування.
Оператор системи передачі	Забезпечення операційної безпеки ОЕС України в умовах зростання частки відновлюваних джерел з негарантованим графіком виробництва електричної енергії	Пропозиції щодо обсягу та параметрів квот підтримки відновлюваної енергетики готуються оператором системи передачі з урахуванням Енергетичної стратегії України, національного плану дій з розвитку відновлюваної енергетики, звіту з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей та плану розвитку системи передачі, стану реалізації проектів будівництва об'єктів відновлюваної енергетики. Річні квоти підтримки можуть включати визначення областей (регіонів) для будівництва об'єктів ВДЕ, можливість встановлення установок зберігання енергії разом з об'єктами відновлюваної енергетики, формування профілів навантаження об'єктів ВДЕ та стимулювання відпуску електроенергії у енергодефіцитні години. Це дозволить узгодити розвиток галузі з технічною спроможністю енергосистеми України прийняти такі об'єкти, не порушуючи при цьому операційну безпеку режимів функціонування ОЕС України.
Гарантований покупець	Уточнення правил організації та проведення аукціонів.	Забезпечення належного виконання обов'язків замовника аукціонів.

Споживачі електричної енергії	Збільшення частки електричної енергії, виробленої з екологічно чистих відновлюваних джерел при одночасному зниженні її вартості	Запровадження удосконаленої конкурентної моделі підтримки дозволить визначити реальну ринкову ціну електроенергії, виробленої з відновлюваних джерел, та знизити, таким чином, її вартість в порівнянні з моделлю підтримки за фіксованим «зеленим» тарифом.
Потенційні інвестори (суб'єкти господарювання, що планують виробляти електричну енергію з альтернативних джерел енергії)	Визначення чітких, довготривалих і прозорих правил для інвестування в сектор відновлюваної енергетики України	Можливість отримання довготривалої гарантованої підтримки відповідно до кращих світових практик, дозволить інвесторам залучати кредитні ресурси, створювати промислові потужності для виробництва обладнання об'єктів відновлювальної енергетики на території України.
Адміністратор електронної торгової системи	Удосконалення механізмів функціонування електронної торгової системи.	Забезпечення належного функціонування електронної торгової системи.

Перший заступник Міністра енергетики України

Юрій ВЛАСЕНКО

« _____ » _____ 2023 р.